

Umetniška gimnazija – glasbena smer
Modul B: petje – inštrument

Posodobljeni učni načrt

SAKSOFON

OBVEZNI PREDMET

420 ur

Posodobljeni učni načrt

SAKSOFON

Obvezni predmet (420 ur)

Posodobljeni učni načrt so pripravili:

Predsednik predmetne skupine:

red. prof. Matjaž Drevenšek, Univerza v Ljubljani, Akademija za glasbo

Člana:

doc. Dejan Prešiček, Konservatorij za glasbo in balet Ljubljana

Peter Kruder, prof., Konservatorij za glasbo in balet Maribor

Vodja in koordinator predmetnih skupin za pihala:

red. prof. Matej Zupan, Univerza v Ljubljani, Akademija za glasbo

Vodja področne skupine za glasbeno šolstvo:

dr. Dimitrij Beuermann, Zavod RS za šolstvo

Recenzenta:

Betka Bizjak Kotnik, prof., Konservatorij za glasbo in balet Ljubljana

Miha Rogina, doc., Univerza v Ljubljani, Akademija za glasbo

Izdala: Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport, Zavod RS za šolstvo

Za ministrstvo: **dr. Žiga Turk**

Za zavod: **mag. Gregor Mohorčič**

Uredili: **izr. prof. mag. Ivan Florjanc, Marija Gregorc, prof.**, in **mag. Tomaž Faganel**

Jezikovni pregled: **Mira Turk Škraba**

Objava na spletnem naslovu:

http://www.mizks.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_srednje_in_visje_solstvo_ter_izobrazevanje_odraslih/srednjesolsko_izobrazevanje/srednjesolski_izobrazevalni_programi/

Prva izdaja

Ljubljana, 2012

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

37.091.214:780.643.2(0.034.2)

DREVENŠEK, Matjaž, 1965-

Posodobljeni učni načrt. Saksofon [Elektronski vir] : obvezni predmet : 420 ur / [pripravili Matjaž Drevenšek, Dejan Prešiček, Peter Kruder]. - El. knjiga. - Ljubljana : Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport : Zavod RS za šolstvo, 2012. - (Umetniška gimnazija - glasbena smer. Modul B, Petje - inštrument)

ISBN 978-961-03-0102-8 (pdf, Zavod RS za šolstvo)

1. Gl. stv. nasl. 2. Prešiček, Dejan, 1970- 3. Kruder, Peter
265649408

Posodobljeni učni načrt za predmet saksofon je pripravila predmetna skupina za posodabljanje učnega načrta za saksofon. Pri posodabljanju je izhajala iz učnega načrta za predmet saksofon, določenega na 15. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje, 7. 5. 1998. Posodobljeni učni načrt je posledica sprememb in novosti v pedagoški praksi na področju inštrumentalnega pouka.

Posodobljeni učni načrt je Strokovni svet RS za splošno izobraževanje določil na 154. seji 24. januarja 2013.

VSEBINA

1 OPREDELITEV PREDMETA	4
2 SPLOŠNI CILJI	5
3 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE	6
4 STANDARDI ZNANJA IN MINIMALNI STANDARDI ZNANJA	14
5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA	15
5.1 Preverjanje in ocenjevanje znanja	16
5.2 Medpredmetne povezave	17
6 MATERIALNI POGOJI	18
7 ZNANJE IZVAJALCEV	18

1 OPREDELITEV PREDMETA

Predmet saksofon je obvezni predmet v programu umetniške gimnazije, modul B: petje – inštrument. Izvajamo ga v vseh letnikih programa v skupnem obsegu 420 ur.

Saksofon je leta 1840 izumil Antoine Joseph Adolphe Sax, priznani belgijski inovator na področju pihal in trobil, in ga patentiral leta 1846 v Parizu. Glede na izkušnje tistega časa je inštrument dobil ustnik, podoben klarinetovemu, mehanizem in prstna tehnika pa sta podobna. Za razliko od klarineta ima saksofon konično cev in prepihuje za oktavo (prepihovanje kot pri flauti, mehanika pa podobna Böhmovemu sistemu).

Na začetku so saksofon uporabljali le v vojaških orkestrih, največ v Franciji, Belgiji, Angliji in ZDA. V simfoničnem orkestru se pojavlja redkeje, v glavnem za izvajanje solističnih del. Veliki skladatelji, kot npr. Hector Berlioz, Gioachino Rossini in Richard Strauss, so kmalu opazili zvočne in barvne sposobnosti novega inštrumenta in so ga začeli uporabljati v svojih glasbenih delih.

Glede na dolžino resonančne cevi poznamo več vrst saksofonov:

- soprillo saksofon, uglašen v B, transponira za malo septimo navzgor;
- sopranino saksofon, uglašen v Es, transponira za malo terco navzgor;
- sopranski saksofon, uglašen v B, transponira za veliko sekundo navzdol;
- altovski saksofon, uglašen v Es, transponira za veliko seksto navzdol;
- tenorski saksofon, uglašen v B, transponira za veliko nono navzdol;
- baritonski saksofon, uglašen v Es, transponira za oktavo in veliko seksto navzdol (oktavo nižje od altovskega);
- basovski saksofon, uglašen v B, transponira za oktavo nižje od tenorskega;
- kontrabasovski saksofon, uglašen v Es, transponira za oktavo nižje od baritonskega;
- subkontrabasovski saksofon, uglašen v B, transponira za oktavo nižje od basovskega.

Na srednji stopnji začne dijak* razvijati in nadgrajevati vse prvine tehnike inštrumentalne igre – pravilno dihanje, igranje lestvic, akordov, intervalov, ornamentov ipd. Pri študiju mehaničnih vaj, etud ter izvornih skladb za saksofon (sonat, koncertov, skladb za saksofon solo, primerov moderne notacije idr.) združuje vse izrazne elemente – dinamiko, artikulacijo, agogiko, vibrato, predvsem pa čisto intonacijo in tonsko oblikovanje ter pravilno fraziranje (poznavanje forme, analiziranje) –, pri igranju transkripcij pa spoznava sloge različnih umetniških obdobj. Med

---

* V tem učnem načrtu izraz *dijak* velja enakovredno za *dijaka* in *dijakinjo*. Enako izraz *učitelj* velja enakovredno za *učitelja* in *učiteljico*.

šolanjem, ki poteka predvsem na altovskem saksofonu, je priporočljivo spoznavanje drugih inštrumentov iz družine saksofonov (predvsem sopranskega, tenorskega in baritonskega). V skladu z učnim načrtom in individualnimi sposobnostmi izbereta profesor in dijak program, ki bo ob pravilnem in sistematičnem delu pri dijaku razvil potrebo po neprestanem izpopolnjevanju ter ga pripravil za uspešno nadaljevanje študija, za igranje v komorni skupini (npr. v kvartetu saksofonov), v pihalnem orkestru, nadpovprečnega dijaka pa bo spodbudil k solističnemu nastopanju (organiziranju in izvajanju recitalov, igranju v simfoničnem orkestru, udeleževanju na različnih avdicijah, domačih in mednarodnih tekmovanjih ipd.).

2 SPLOŠNI CILJI

Dijaki pri predmetu saksofon:

- pridobivajo, poglobljajo in usvajajo izvajalsko tehniko ter se usposabljujejo za obvladovanje vseh izraznih značilnosti izvajanje glasbe na saksofonu;
- odkrivajo in razvijajo absolutno in relativno intonacijo, pomnjenje absolutnih in relativnih trajanj osnovnih ritmičnih vrednosti, osnove zavestnega spremljanja vertikalnih in horizontalnih gibanj ter sposobnosti za spremljanje notnega zapisa;
- razvijajo svojo nadarjenost oz. glasbene in inštrumentalne sposobnosti (glasbeno pomnjenje, slušne predstave, koncentracijo, harmonsko občutje, čut za obliko in strukturo, smisel za skladnost, stilne karakteristike idr.);
- dosežajo raven tehničnega znanja in muzikalne zrelosti, da lahko nadaljujejo izobraževanje, lahko pa se vključijo kot glasbeniki v zbor ali orkester;
- ob igranju del slovenskih skladateljev spoznavajo in z nastopi predstavljajo našo glasbeno ustvarjalnost širši javnosti;
- se ob igranju saksofona seznanjajo z dosežki glasbene ustvarjalnosti;
- spoznavajo in izvajajo glasbena dela slovenskih skladateljev;
- razvijajo zavest o pomenu ohranjanja narodove samobitnosti;
- spoznavajo enakost in različnost slovenske in evropske glasbene dediščine;
- si razvijajo in spodbujajo ustvarjalne sposobnosti.

Pri tem ustrezno razvijajo tudi kompetenci sporazumevanje v slovenščini in sporazumevanje v tujih jezikih, npr. s skrbjo za ustrezno kakovost učnega jezika in sporazumevanja ter s poznavanjem, z razumevanjem in uporabo strokovnih glasbenih izrazov v tujih jezikih.

3 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE

Cilji in vsebine so urejeni po tematskih sklopih.

3.1.1 Tehnične in muzikalne prvine	
OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – se soočajo s postavljanjem oz. utrjevanjem tonjskega obsega – zdravih temeljev igranja, pri čemer so v ospredju visoke zahteve, ki jih postavlja saksofonistu poklicna glasbena praksa; – se na začetku šolanja seznanijo z morebitnimi tehničnimi pomanjkljivostmi, ki se zaradi manj zahtevnega gradiva na nižji stopnji še niso pokazale, in se posvetijo njihovemu odpravljanju; – se seznanijo z najpomembnejšimi tehničnimi poudarki (pravilna in sproščena drža telesa, pravilni nastavek, dihalna tehnika, oblikovanje tona, kontrola intonacije); – spoznavajo vsebine in literature, ki je prilagojena njihovim tehničnim in muzikalnim zmogljivostim in posebnostim; – usvojijo tehniko dihanja in vezave s pomočjo trebušne prepone, izenačenost registrov, prstno tehniko, dinamične kontraste, čisto intonacijo in vibrato; – med pestro izbiro literature za razvoj tehničnih in muzikalnih prvin z učiteljevo pomočjo izberejo najbolj ustrezne. 	<ul style="list-style-type: none"> – Temeljne prvine igranja v osnovnem tonjskem obsegu – Drža glasbila, dihanje, nastavek – Širjenje zvočnega obsega – Utemeljitev tehničnih prvin, kot so artikulacija, dinamika, agogika, tonsko niansiranje, vibrato – Igranje tehničnih vaj za vse omenjene prvine igranja – Vse durove in molove (harmonične in melodične) lestvice, pripadajoči T53, D7, zm7 (obseg, razložitev), terce (dur, harmonični mol) MM = 80-92 v šestnajstinkah, legato in non legato; kromatična lestvica po obsegu in razloženo) MM = 120 v šestnajstinkah, vse na pamet <p>Literatura:</p> <ul style="list-style-type: none"> – R. Ingham, The Cambridge Companion to the Saxophone (Cambridge University Press) – J.-M. Londeix, Hello! Mr Sax ou les parametres du saxophone (Leduc) – J.-M. Londeix, Exercices mecaniques I (Lemoine)
3.1.2 Etude	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – z igranjem etud podpirajo cilje iz prejšnje alineje (Tehnične in muzikalne prvine); – izvajajo etude, ki dopolnjujejo vsebine in tehnične prvine, ki se obravnavajo na tehničnem področju, posebno če gre za odpravljanje napak ali popraviljanje katere od tehničnih prvin ali nastavka. 	<ul style="list-style-type: none"> – J. Andersen, 24 études instructives op. 30 – H. Klosé, 15 études chantantes – Ch. Koechlin, Etudes (EFM) – M. Mule, 18 exercices ou études d'après Berbiguier (Leduc) – G. Senon, 32 études melodiques et techniques (Billaudot)

3.1.3 Sonate in sonatine

<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ob izvajanju sonat kljub nižji zahtevnostni stopnji usvajajo prve zakonitosti sloga in razvijajo muzikalni izraz; – razvijajo sposobnost koncentracije in uspešnega nastopanja pred občinstvom; – upoštevajo vse cilje kot pri tehničnih in muzikalnih prvinah, razvijajo dobro branje, večjo tehnično spretnost, spoznavajo slog in zgradbo sonat, razvijajo vodenje tona v fraziranju, muzikalnost in interpretacijo; – izberejo najbolj ustrezne glede na sposobnosti in razvoj nadaljnjih tehničnih in muzikalnih prvin. 	<p>L. Lunde, Sonata (Southern)</p>
--	------------------------------------

3.1.4 Koncerti in koncertini

<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uresničujejo operativne cilje na področju koncertov oz. koncertinov, ki so enaki kot pri sonatah in sonatinah v zgornji alineji; – z dobrim predznanjem in kakovostno tehnično postavitvijo lahko že posežejo po nekaterih pomembnejših izvirnih delih literature za saksofon; – z izvajanjem na pamet usvajajo gradivo globlje in bolj temeljito. 	<p>R. Binge, Concerto (Molenaar) G. Guilhaud, First concertino (Rubank); C. Pascal, Concerto (Combre) J. B. Singelée, Concerto op. 78 (Lemoine)</p>
---	--

3.1.5 Skladbe 19., 20. in 21. stoletja

<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – spoznavajo literaturo za saksofon od 19. stol. naprej, ki ponuja vrsto skladb primerne težavnostne stopnje za prvi letnik; – razvijajo svojo muzikalno-tehnično raven s skladbami iz tega sklopa, ki zaradi svoje raznovrstnosti ponuja učitelju kar najboljše možnosti za smotrni izbor; – se ob izvirni literaturi seznanjajo tudi s transkripcijami, ki se bodisi še bolj približajo specifični didaktični strategiji za posameznega dijaka, bodisi ponujajo nekoliko širši pogled na glasbeno umetnost; – z izvajanjem na pamet usvajajo gradivo globlje in bolj temeljito. 	<p>R. Berthelot, Adage et arabesque M. Berthomieu, Suite breve (Lemoine) P. Bonneau, Suite E. Bozza, Aria T. Brenet, Phoenix (Lemoine) J. Casterede, Pastorale (Leduc) A. Chailleux, Andante et allegro C. Delvincourt, Croquembouches (Leduc) P. Demillac, Sicilienne et tarantelle (Combre) D. Dondeyne, Voyages imaginaires (Combre) T. Escaich, Amelie's Dream (Lemoine) J. Ibert, Histoires (Leduc) P. Lantier, Sicilienne (Leduc) J. Naulais, Petite suite latine (Lemoine) C. Pascal, Impromptu M. Perrin, Fantaisie tzigane (Delrieu) R. Wetzel, Vignettes of a Fable Land (Southern)</p>
---	---

3.1.6 Skladbe slovenskih skladateljev	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – izvajajo skladbe slovenskih skladateljev, primerne svojim sposobnostim; – preko teh del vzpostavljajo odnos z umetnostjo in s kulturo svojega kulturnega prostora; – upoštevajo vse cilje kot pri tehničnih in muzikalnih prvinah, razvijajo dobro branje, večjo tehnično spretnost, spoznavajo domača dela ter razvijajo zanimanje za slovensko glasbeno ustvarjalnost in interpretacijo; – predelajo vsaj eno skladbo slovenskega avtorja. 	<ul style="list-style-type: none"> – I. Krivokapič, Mala rapsodija – Wicky – S. Šuklar, Song – Sloway

Poleg navedenih za doseganje ciljev lahko uporabljamo tudi druge izbirne vsebine.

3.2.1 Tehnične in muzikalne prvine	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – nadgrajujejo pridobljeno znanje in širijo svoje tehnične in muzikalne zmogljivosti; – pod vodstvom učitelja postopoma širijo nabor tehničnega in didaktičnega gradiva; – postopoma vzpostavljajo sistem vsakodnevne vaje čim širšega spektra tehničnih prvin; pri tem uporabljajo tako navedeno literaturo kot tudi vaje in sisteme tehničnega urjenja, ki niso izdani v knjižnih oblikah; – usvajajo nova gradiva in znanja, tako da ne zanemarjajo vidikov, s katerimi so se ukvarjali pred tem; – nadgrajujejo tehniko dihanja in vezave s pomočjo trebušne prepone, izenačenost registrov, prstno tehniko, dinamične kontraste, čisto intonacijo in vibrato; – med pestro izbiro literature za razvoj tehničnih in muzikalnih prvin z učiteljevo pomočjo izberejo najbolj ustrezne. 	<ul style="list-style-type: none"> – Nadgradnja že pridobljenega znanja vseh prvin igranja – Tehnične vaje za artikulacijo, legato, fleksibilnost – Vse durove in molove (harmonične in melodične) lestvice, pripadajoči T5/3, D7, zm7, kvarte (dur, harmonični mol) MM=92-108 v šestnajstinkah z različnimi artikulacijami; celotonska lestvica; kromatična lestvica MM=120-132 v šestnajstinkah, vse na pamet Literatura: <ul style="list-style-type: none"> – J.-M. Londeix, Eercices mecaniques I (Lemoine) – E. Rousseau, Les tons suraigus du saxophone (Etoile)

3.2.2 Etude	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – še vedno trdno povezujejo vsebine tega sklopa z operativnimi cilji sklopa muzikalnih in tehničnih prvin; – etude kontrastnih značajev vadijo vzporedno, navadno po dve (npr. Ferling – Terschak). 	<ul style="list-style-type: none"> – M. Mule, 48 Etudes d'après Ferling (Leduc) – M. Mule, Exercices journaliers d'après Terschak (Leduc) – E. Rolin, Aphorismes VII (Lemoine) – Ch. Koechlin, 15 Études op. 188 (Billaudot)

3.2.3 Sonate in sonatine	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – izvajajo sonate v funkciji utrjevanja tehničnih osnov; 	<ul style="list-style-type: none"> – Y. Bourrel, Sonate op. 18 (Billaudot) – H. Sauget, Sonatine bucolique

<ul style="list-style-type: none"> – usvajajo in poglobljajo znanje o zakonitostih sloga in razvijajo muzikalni izraz; – razvijajo sposobnost koncentracije in uspešnega nastopanja pred občinstvom; – z izvajanjem na pamet usvajajo vsebine globlje in bolj temeljito; <p>upoštevajo vse cilje kot pri tehničnih in muzikalnih prvinah, razvijajo dobro branje, večjo tehnično spretnost, spoznavajo slog in zgradbo sonat, upoštevajo agogiko, vodenje tona v fraziranju, razvijajo muzikalnost in interpretacijo.</p>	<p>A. Tcherepnine, Sonatine sportive</p>
--	--

3.2.4 Koncerti in koncertini

<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uresničujejo operativne cilje na področju koncertov oz. koncertinov, ki so enaki kot pri sonatah in sonatinah v zgornji alineji; – z obravnavanjem izvirnih del literature za saksofon bodo muzikalne in slogovne prvine spoznavali v še večji meri; – z izvajanjem na pamet usvajajo gradivo globlje in bolj temeljito. 	<p>P. Bonneau, Concerto (Leduc)</p>
---	-------------------------------------

3.2.5 Skladbe 19., 20. in 21. stoletja

<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – bodo s študijem navedenih del iz obdobja romantike in kasnejših slogovnih obdobij razvijali zvočnost in izraz, brez katerih si ni mogoče predstavljati standardne orkesterske, komorne in druge glasbene literature; – bodo ob tovrstnih vsebinah spoznavali fraziranje daljših melodičnih linij in večjih dinamičnih gradacij; – upoštevajo vse cilje kot pri tehničnih in muzikalnih prvinah, razvijajo dobro branje, večjo tehnično spretnost, spoznavajo različne sloge, upoštevajo agogiko, vodenje tona v fraziranju in razvijajo muzikalnost in interpretacijo; – predelajo vsaj tri skladbe. 	<ul style="list-style-type: none"> – A. Ameller, Suite d'après J.Ph. Rameau – E. Bozza, Improvisation et caprice (Leduc) – E. Bozza, Scaramouche (Leduc) – J.-M. Defaye, Ampelopsis (Leduc) – J. Demerssemann, Fantasie sur un theme originale – Hug – J. Françaix, Cinq danses exotiques (Schott) – P. Iturralde, Suite hellenique (Lemoine) – A. Jolivet, Fantaisie – Impromptu (Leduc) – D. Joly, Cantilène et danse – R. Noda, Improvisation I (Leduc) – R. Planel, Prelude et saltarelle (Leduc) – F. Tull, Sarabande and Gigue – M. C. Whitney, Rumba (Rubank)
--	---

3.2.6 Skladbe slovenskih skladateljev	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – izvajajo skladbe slovenskih skladateljev, primerne svojim sposobnostim; – preko teh del vzpostavljajo odnos z umetnostjo in s kulturo svojega kulturnega prostora; – upoštevajo vse cilje kot pri tehničnih in muzikalnih prvinah, razvijajo dobro branje, večjo tehnično spretnost, spoznavajo domača dela in razvijajo zanimanje za slovensko glasbeno ustvarjalnost in interpretacijo; <p>predelajo vsaj eno skladbo slovenskega avtorja.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – R. Kamplet, Utrinek – B. Pucihar, Aria & Improvisation (Kossack) – P. Šivic, Suita (DSS)

Poleg navedenih za doseganje ciljev lahko uporabljamo tudi druge izbirne vsebine.

3.3.1 Tehnične in muzikalne prvine	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – se že rutinsko poslužujejo sistema tehničnih vaj, ki pokriva vse bistvene vidike igranja v tehničnem smislu; – poleg zmogljivosti razvijajo tudi zanesljivost; – stalno razvijajo estetsko dožemanje zvoka. 	<ul style="list-style-type: none"> – Nadgradnja že pridobljenega znanja vseh elementov igranja – Spoznavanje zahtevnejših veščin (multifon, slap, dvojni staccato, fluttertongue oz. frullato oz. flatterzunge, četrttonski postopi, glissando, krožno dihanje, preprihana lega oz. alikvotni toni) – Vse durove in molove (harmonične in melodične) lestvice, pripadajoči T5/3, D7, zm7, kvinte (dur, harmonični mol) MM=108-132 v šestnajstinkah z različnimi artikulacijami, vse na pamet <p>Literatura:</p> <ul style="list-style-type: none"> – J.-M. Londeix, Exercices mecaniques I, II (Lemoine) – M. Weiss – G. Netti, The Techniques of Saxophone Playing (Barenreiter) – H. Prati, Approche de la musique contemporaine – quinze mosaïques (Billaudot) – S. Bertochi, Techniques du saxophone

3.3.2 Etude	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – etud ne podrejajo več samo izgradnji osnovnih tehničnih temeljev za igranje, temveč jih dojemajo celoviteje v smislu razvoja tehnične kompetentnosti in virtuoznosti; – velik poudarek namenjajo estetski in slogovni komponenti; – progresivno povečujejo zmogljivost (tako v smislu hitrosti kot vzdržljivosti). 	<ul style="list-style-type: none"> – P. Y. Artaud, 4 exercices pour la respiration circulaire (EMT) – P. M. Dubois, 12 études modernes (Billaudot) – G. Lacour, 28 études d'après O. Messiaen (Billaudot) – M. Mule, 48 Études d'après Ferling (Leduc) – A. Piazzola, Tango etude (Lemoine)

3.3.3 Sonate in sonatine	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – nadaljujejo z delom na tem področju glasbene literature na podlagi istih temeljnih principov kot v prejšnjih letnikih; – razvijajo dojemanje slogovnih estetskih dimenzij; – razvijajo celosten pogled na delo; – krepijo koncertantno kondicijo; – z izvajanjem na pamet usvajajo gradivo globlje in bolj temeljito; – predelajo vsaj eno sonato. 	<ul style="list-style-type: none"> – J. S. Bach, Partita BWV 1013 (Lemoine) – B. Heiden, Sonata (Schott) – P. Hindemith, Sonata (Schott) – R. Muczynski, Sonata op.29 (Schirmer) – E. Schulhoff, Hot sonate (Schott)

3.3.4 Koncerti in koncertini	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uresničujejo operativne cilje na področju koncertov oz. koncertinov, ki so enaki kot pri sonatah in sonatinah v zgornji alineji; – samostojno raziskujejo zakonitosti artikulacije in kadenc; – z izvajanjem na pamet usvajajo gradivo globlje in bolj temeljito; – upoštevajo vse cilje kot pri tehničnih in muzikalnih prvinah, razvijajo dobro branje, večjo tehnično spretnost, spoznavajo slog in zgradbo koncertov, upoštevajo agogiko, usvojijo izvedbo okraskov (trilčki, mordenti, predložki), vodenje tona v fraziranju in razvijajo muzikalnost in interpretacijo; – predelajo vsaj en koncert ali koncertino. 	<ul style="list-style-type: none"> – P. Bonneau, Concerto (Leduc) – E. Bozza, Concertino (Leduc) – A. Glazounov, Concerto (Leduc) – J. Rivier, Concertino (Salabert)

3.3.5 Skladbe 19., 20. in 21. stoletja	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – nadaljujejo z delom na tem področju glasbene literature na podlagi istih temeljnih principov kot v prejšnjih letnikih; – razvijajo sposobnost dinamičnih kontrastov, daljših melodičnih linij, ekstremnih artikulacijskih elementov in virtuoznosti; – s študijem sodobnejših del si širijo obzorja in spodbujajo interes za neznano; – predelajo vsaj tri skladbe. 	<ul style="list-style-type: none"> – E. Bozza, Prélude et divertissement – E. Bozza, Improvisation et Caprice – J. Demersseman, Fantaisie – E. Grieg, Liric Pièces – J. Harbison, San Antonio (Associated Music Publishers) – P. Iturralde, Pequena czarda (Real Madrid) – P. Maurice, Tableaux de Provence (Lemoine) – D. Milhaud, Scaramouche (Salabert) – V. Morosco, Blue Caprice (Morsax Music) – R. Noda, Improvisation II, III, Requiem (Shin-en) (Leduc) – V. Persichetti, Parable op. 123 (Elkan-Vogel)

3.3.6 Skladbe slovenskih skladateljev	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pod mentorstvom učitelja redno vključujejo dela slovenskih skladateljev v svoj program; – preko njih spoznavajo slovensko glasbeno ustvarjalnost; – vzpostavljajo odnos z umetnostjo in s kulturo svojega kulturnega prostora; – predelajo vsaj eno skladbo slovenskega skladatelja. 	<ul style="list-style-type: none"> – M. Strmčnik, Recitativ in aria (DSS) – P. Šavli, Ni trjeba črne tinte (Sloway)

3.3.7 Različki	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – z igranjem različkov spoznavajo družino saksofonov ter najdejo izziv, primeren njihovemu značaju; – mojstrijo svoje znanje na različku za uporabo pri komorni igri. 	<ul style="list-style-type: none"> – J.S. Bach, Solo suite (bariton) – J. H. Fiocco, Concerto (Schott) (tenor) – M. Ravel, Pièce en forme de habanera (sopran) – A. Sharpiro, Desert Tide (Activist Music) (sopran) – J. B. Singelée, Concerto op. 75 (Lemoine) (tenor)

Poleg navedenih za doseganje ciljev lahko uporabljamo tudi druge izbirne vsebine.

3.4.1 Tehnične in muzikalne prvine	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – do konca razvijejo (ali pa vzdržujejo in izboljšujejo že doseženi) muzikalno in tehnično raven, ki omogoča izvedbo maturitetnega programa in sprejemnega izpita na visoki šoli; – izpopolnjujejo vse tehnične veščine, posebej se posvečajo zahtevnejšim; – odločno se soočajo s skrajnima deloma tonskega obsega; – razvijajo dinamične zmogljivosti, hitrost in fleksibilnost; – poseben poudarek namenjajo zanesljivosti in koncentraciji ter estetiki tonskega podajanja; – samostojno analizirajo svoje tehnično znanje in iščejo potrebna gradiva za nadaljnji razvoj. 	<ul style="list-style-type: none"> – Nadgradnja in utrjevanje pridobljenega znanja vseh prvin igranja – Igranje lestvic: vse durove in molove lestvice, T5/3, D7, zm7, intervali do oktave MM=120-132, kromatično z različnimi artikulacijami <p>Literatura:</p> <ul style="list-style-type: none"> – J.-M. Londeix, Ecerices mecaniques II (Lemoine) – V. David, Les études contemporaines pour le saxophone et les nouvelles techniques

3.4.2 Etude	
<p>Dijaki:</p> <p>nadaljujejo s študijem etud različnih vsebin višje zahtevnosti.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – J. Andersen, 24 grandes etudes op. 15 (Billaudot) – G. Lacour, 12 esquisses dans le style contemporain (Billaudot) – J.-M. Londeix, Nouvelles études variées (Leduc) – E. Loyon, 32 études (Billaudot) – M. Mule, Études variées (Leduc) – M. Mule, 53 études d'apres Boehm, Terschak, Furstenu (Leduc)

3.4.3 Sonate in sonatine	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poseben poudarek namenijo sonati, ki je sestavni del maturitetnega izpita in pa morebitnega programa sprejemnih izpitov na visoko šolo; – delo naštudirajo poglobljeno in se temeljito posvetijo tako detajlom kot celostnemu vtisu izvedbe na odru; – se poglobijo v vse elemente interpretacije dela; – z izvajanjem na pamet usvajajo gradivo globlje in bolj temeljito ter ustvarijo prepričljivejši vtis interpretacije; – predelajo vsaj eno sonato. 	<ul style="list-style-type: none"> – J. Absil, Sonate op. 115 (Lemoine) – P. Creston, Sonata op. 19 (Shawnee) – P.-M. Dubois, Sonate (Leduc) – C. Pascal, Sonatine (Duran)

3.4.4 Koncerti in koncertini	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uresničujejo operativne cilje na področju koncertov oz. koncertinov, ki so enaki kot pri sonatah in sonatinah v zgornji alineji; – se z gradivom seznanijo tudi s pomočjo vseh dostopnih avdio medijev, analizirajo izvedbe in pridobivajo potrebne informacije; – po možnosti sami obdelajo gradivo z vidika artikulacije in samostojno pripravijo oz. izberejo kadence, če jih predvideva skladba; – predelajo vsaj en koncert. 	<ul style="list-style-type: none"> – E. Bozza, Concertino (Leduc) – P. Dešpalj, Concerto (Southern) – P. M. Dubois, Concerto (Leduc) – A. Glazunov, Concerto (Leduc) – I. Gotkovsky, Concertino (Leduc) – J. Ibert, Concertino da camera (Leduc)

3.4.5 Skladbe 19., 20. in 21. stoletja	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – še naprej razvijajo vse vidike tega sklopa vsebin, ki so jih obravnavali med dosedanjim šolanjem; – skušajo preko del tega sklopa še posebno izraziti svoje individualne muzikalne, virtuosne ali kakšne druge umetniške kvalitete ali posebnosti; – predelajo vsaj tri skladbe. 	<ul style="list-style-type: none"> – I. Albeniz, Asturias – P. Bonneau, Caprice en forme de valse (Leduc) – C. Debussy, Rapsodie (Durand) – G. Gasterinel, Dilemme (Choudens) – Gotkovsky, Brilliance (EFM) – B. Heiden, Solo (Schott) – R. Noda, Maï (Leduc) – M. Ravel, Pièce en forme de habanera – P. Sancan, Lamento et rondo (Durand) – K. Tanaka, Night bird (Chester Music) – H. Tomasi, Ballade (Leduc)

3.4.6 Skladbe slovenskih skladateljev	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uresničujejo operativne cilje na področju skladb slovenskih skladateljev, ki so enaki kot v tretjem letniku; – pod mentorstvom učitelja izberejo ter temeljito naštudirajo delo slovenskega avtorja za svoj maturitetni program. 	<ul style="list-style-type: none"> – Z. Ballata, Kaba – I. Petrić, Sonata (Pizzicato) – S. Osterc, Sonata (DSS) – B. J. Brezavšček: Osem krikov in dva šepeta – M. Mlakar: Insekts

3.4.7 Različki	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – utrdijo svoje spoznanje o novih akustičnih in tehničnih pogledih na altovski saksofon; – mojstrijo svoje znanje na različku za uporabo pri komorni igri; – za maturitetni program pripravijo skladbo na različku. 	<ul style="list-style-type: none"> – J. S. Bach, Solo suite (bariton) – M. Cunningham, Trigon op. 31 (MMB) (tenor) – P. Iturralde, Memorias (Lemoine) (sopran) – P. Merku, Charis II (Pizzicato) (bariton) – J. Shatin, Penelope's Song (sopran, elektronika) – H. Villa-Lobos, Fantaisie (Southern) (tenor, sopran) – M. Torke, Concerto (Adjustable Music) (sopran) – B. Jolas: Episode 4eme (tenor)

Poleg navedenih za doseganje ciljev lahko uporabljamo tudi druge izbirne vsebine.

4 STANDARDI ZNANJA IN MINIMALNI STANDARDI ZNANJA

Standardi znanja so določeni z obvladovanjem posameznih sklopov predpisanih vsebin in izkazujejo pričakovano stopnjo obvladovanja klarineta in sporočanja glasbe z njim, kar se izraža na področjih tehnike in obvladovanja inštrumenta, muzikalnosti in izraznosti, natančnosti in zanesljivosti, vzdržljivosti in koncentracije ter težavnosti izvajanega programa.

Minimalni standardi znanja so operacionalizirani cilji (količina in kakovost znanja, spretnosti in veščin), ki naj bi jih dijak dosegel in izkazal za pozitivno oceno (zadostno) in so tista kakovost in količina znanja, spretnosti in veščin, ki sta nujni za nadaljnje učenje in razvoj pri določenem predmetu. So mejna kategorija obvladovanja inštrumenta, pri čemer sta tehnika in izraznost muziciranja omejeni in je mogoče ugotoviti težave v doseganju kakovostnega tona oz. zvoka. Kljub temu da se pojavljajo napake v notah, ritmu, slogu in je mnogo v partituri predpisanih glasbenih oznak spregledanih ali ne popolnoma pravilno izvedenih, da sta omejeni interpretacija in muzikalna izvedba ter je morda malo lažji tudi sam glasbeni program, pa dijakova duševna in telesna vzdržljivost še vedno izkazuje sprejemljivo izvedbo celotnega programa, zahtevano ustrezno razvito tehniko ter še sprejemljivo razumevanje in izvajanje glasbe.

Minimalni standardi znanja so izraženi v izpitnih vsebinah po posameznih letnikih. V vseh letnikih dijaki vsaj eno skladbo izvajajo na pamet.

1. letnik:

- durova in molova lestvica (harmonična in melodična), pripadajoči T53, D7, zm7 (obseg, razložitev), terce (dur oz. harmonski mol), MM = 80-92 v šestnajstinkah, legato in non legato;
- dve etudi različnih značajev;
- dve skladbi 19.–21. stoletja iz poglavij 3.1.3, 3.1.4, 3.1.5 ali 3.1.6.

2. letnik:

- **durova in molova lestvica (harmonična in melodična), pripadajoči T53, D7, zm7, kvarte (dur oz. harmonski mol); MM=92-108 v šestnajstinkah z različnimi artikulacijami;**
- **dve etudi različnih značajev;**
- **dve skladbi 19.–21. stoletja (lahko tudi koncert ali sonata) iz poglavij 3.2.3, 3.2.4, 3.2.5 ali 3.2.6.**

3. letnik:

- **vse durove in molove (harmonične in melodične) lestvice, pripadajoči T53, D7, zm7, kvinte (dur, harmonski mol) MM=108-132 v šestnajstinkah z različnimi artikulacijami, vse na pamet, po izboru izpitne komisije;**
- **dve etudi različnih značajev;**
- **sonata, navedena v 3.3.3;**
- **skladba 19.–21. stoletja (priporočamo slovenskega skladatelja) iz poglavij 3.3.4, 3.3.5 ali 3.3.6.**

4. letnik:

Dijak, ki opravlja maturo iz izbirnega predmeta glasba, ne opravlja letnega izpita. V tem primeru dijak konča predmet v četrtem letniku z razredno oceno.

- **etuda ali solo skladba, navedena v 3.4.2 oz. 3.4.5;**
- **sonata ali suita, navedena v 3.4.3;**
- **koncert, naveden v 3.4.4;**
- **skladba 19.–21. stoletja, navedena v 3.4.5;**
- **slovenska skladba, navedena v 3.4.6.**

5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Delo temelji na poznavanju dijakovega tehničnega in muzikalnega znanja ter njegovih psihofizičnih sposobnosti. Učni načrti so le podlaga za delo. Praksa kaže, da prihaja v razvoju posameznikov do precejšnjih razlik, ki jih kljub selekciji in sprejemnemu preizkusu ni mogoče predvideti. Tako so odstopanja od letnega in izpitnega programa dopustna in celo nujna. V praksi to pomeni prilagajanje načina poučevanja in napredovanja dijakovim individualnim psihofizičnim ter emocionalnim sposobnostim. Tudi izpitna komisija naj to primerno upošteva pri ocenjevanju.

Med šolanjem je treba posebno pozornost nameniti tistim tehničnim prvinam, ki jih dijak obvlada slabše. Širok izbor literature učitelju omogoča izbor del, ki bodo posamezniku najbolj

koristila. Dijak naj znanje stopnjuje glede na zmožnosti in pri tem ne izpušča temeljnih znanj, ki mu omogočajo kasnejšo izvedbo zahtevnejših del.

Posebno pozornost velja nameniti pomnjenju. To naj temelji na oblikovni in harmonski analizi, ne samo na akustičnih in vizualnih predstavah. Dijake je treba spodbujati k samostojnemu študiju skladb v okviru učnega programa in tudi posebnih zanimanj, ki jih dijak oblikuje med šolanjem. Prav tako ne smemo zanemariti igre a vista in improvizacije, ki omogočata dijaku, da se hitreje znajde v nepredvidljivih okoliščinah.

Priporočljivo je, da dijak nastopa na internih in javnih nastopih v okviru šole. Koristno pa je tudi sodelovanje na nastopih zunaj šole, na revijah ter raznih tekmovanjih doma in v tujini.

Učitelj naj spodbuja dijaka tudi k obisku koncertov, ki so pomemben vir izkušenj in informacij, ki jih ne more dati sam pouk; dijak tako spoznava bogastvo glasbene literature in se srečuje z interpretativnimi dosežki priznanih umetnikov, kar oblikuje njegovo umetniško osebnost; ob tem spoznava zakonitosti profesionalnega dela svojega področja tudi s praktičnih, z organizacijskih in drugih vidikov, ki pomembno vplivajo na to dejavnost.

Za nemoteno izvajanje pouka je v proces šolanja vključen tudi korepetitor.

5.1 Preverjanje in ocenjevanje znanja

Pomembno je, da ločimo preverjanje in ocenjevanje. Rezultatov preverjanja ne uporabimo za ocenjevanje.

Preverjanje

Pri preverjanju znanja učitelj redno spremlja dijakov razvoj in napredek, preverja njegovo moč dojetanja, raven znanja in zmožnosti, pa tudi daje dijaku povratne informacije o njegovem napredovanju. Sprotno razčlenjevanje dijakovih dosežkov znanja in morebitnih pomanjkljivosti lahko ustvarja kar najbolj celovito in realno sliko o napredku in morebitnih zagatah posameznega dijaka; na tem temelju učinkoviteje pripravimo načrt nadaljnjega dela, dajemo jasnejše napotke za uspešnejšo vadbo oz. učenje.

Preverjati je treba redno in na različne načine, na področjih, kot so navedena. Učitelj preverja znanje:

- pri vsaki individualni uri pouka,
- na internih in javnih nastopih.

K preverjanju lahko učitelj občasno povabi tudi druge učitelje istega ali sorodnega predmeta, kar bo okrepilo timsko delo, izmenjavo izkušenj in usklajevanje meril.

Ocenjevanje

Glede na naravo inštrumentalnega pouka dijakovo znanje ocenjujemo z izvedbo izbranih glasbenih vsebin pri pouku in na nastopih. Ocenjujemo tehnično obvladovanje inštrumenta, natančnost in zanesljivost izvedbe, prikaz muzikalnosti ter težavnost programa. Na letnem izpitu določi končno oceno izpitna komisija.

5.2 Medpredmetne povezave

Namen interdisciplinarnega povezovanja med bolj ali manj sorodnimi predmeti je močnejša vez ter vzajemno učinkovanje in prenosljivost znanja, s čimer gradimo pogoje za večjo ustvarjalnost, podjetnost in boljšo didaktično učinkovitost na vseh vpletenih predmetnih področjih. Večja prenosljivost znanja oblikuje tudi samostojnejšo osebnost, ki se lažje spopada z različnimi izzivi v stroki in v življenju. Zmožnost povezovanja različnih znanj, uvidov in spretnosti pa hkrati prispeva k večji kulturni in etični zavesti ter osebnostni trdnosti posameznika.

Medpredmetno povezovanje pomeni iskanje povezav svojega predmeta z drugimi predmetnimi področji, sodelovanje učiteljev različnih predmetnih področij v učno-vzgojnih dejavnostih, vzajemno načrtovanje skupne ali sočasnejše obravnave sorodnih vsebin ipd. Učitelj se povezuje z drugimi strokovnimi člani pedagoškega aktiva, sodeluje pri načrtovanju medpredmetnih povezav in ustvarjalno sodeluje pri izvajanju učnega procesa.

Dijaki se medpredmetno ustvarjalno različno povezujejo z drugimi glasbeniki: pri komorni igri, v vokalno-inštrumentalnih sestavih, pri igranju v različnih orkestrih, pri korepeticijah ipd. Svoje teoretsko znanje, pridobljeno pri pouku solfeggia, harmonije, kontrapunkta, oblikoslovja, pa tudi zgodovine, umetnostne ter zlasti glasbene zgodovine, pa lahko uporabljajo pri kompozicijski in slogovni analizi skladb, kar je v prid boljšemu razumevanju in posledično tudi bolj kakovostni izvedbi. Ob razločevanju in pronicanju v slogovne posebnosti npr. baroka, klasike, romantike ipd. si dijaki ustvarjajo močnejši osebni uvid v značaj, vsebino in posebnosti določenega obdobja slovenske in evropske zgodovine.

Obstajajo tudi druge medpredmetne povezave, ki so bolj splošne narave, o čemer govorijo številne specifične mednarodne študije in raziskave.

6 MATERIALNI POGOJI

Cilji vzgojno-izobraževalnega procesa saksofona terjajo za svoje uresničevanje primerno veliko učilnico, skladno s predpisi. Opremljena mora biti s klavirjem ali pianinom, z metronomom, ogledalom ter avdiovizualnimi sredstvi. Šola naj bi imela na voljo vsaj osnovno kolekcijo ustnikov in jezičkov, po možnosti od različnih proizvajalcev, ter sopranski, tenorski in baritonski saksofon. Dijak praviloma uporablja svoj altovski saksofon poklicne kakovosti.

7 ZNANJE IZVAJALCEV

Izvajalci	Znanja
Učitelj	Saksofon
Korepetitor	Klavir